

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem zaocznym z dnia 24 listopada 2016 r. Sąd Rejonowy w Skierniewicach, w sprawie z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. przeciwko J. P. o zapłatę, oddalił powództwo w całości. U podstaw powyższego rozstrzygnięcia legło poczynione przez Sąd meriti ustalenie, że powód nabył w drodze indosu weksel na kwotę 5.600 zł, płatny w dniu 28 maja 2015 roku w S., na którym widnieje nieczytelny podpis wystawcy. Na płaszczyźnie merytorycznej Sąd I instancji stwierdził, iż powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie albowiem podpis wystawcy weksła złożonego do akt sprawy nie spełnia wymogu czytelności, przez co nie pozwala ustalić, czy wystawcą weksła był rzeczywiście pozwany J. P.. W ocenie Sądu meriti przedstawiony weksel jest nieważny ponieważ nie zawiera wszystkich wymaganych przez ustawę elementów i nie może stanowić podstawy do uwzględnienia żądania powoda.

Powyższy wyrok w całości zaskarżyła strona powodowa, stawiając w wywiezionej apelacji następujące zarzuty:

1. art. 102 w zw. z art. 101 pkt 7) ustawy z dnia 28.04.1936 r. - prawo wekslowe

poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na uznaniu, że nieczytelny podpis wystawcy weksła powoduje nieważność weksła,

2. art. 233 k.p.c. poprzez uznanie podpisu widniejącego na wekslu za nieczytelny, co skutkowało niedostatecznym wyjaśnieniem istotnych okoliczności sprawy.

Przy tak sformułowanych zarzutach strona skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie zgodnie z żądaniem pozwu oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się zasadna i skutkowałą uchYLENIEM zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy Sądowi Rejonowemu w Skierniewicach do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia, w tym również rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

W ocenie Sądu Okręgowego zaskarżone orzeczenie nie poddaje się weryfikacji w toku instancji. Zapadłe rozstrzygnięcie nie może się ostać w obrocie prawnym, a to dlatego że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy.

Pojęcie "istoty sprawy", o którym mowa w art. 386 § 4 k.p.c., dotyczy jej aspektu materialno-prawnego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że do nie rozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie Sądu I instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy. W szczególności chodzi zaś tutaj o różnego rodzaju zaniechania, które w ogólnym rozrachunku polegają na zaniechaniu zbadania materialnej podstawy żądania albo pominięciu merytorycznych zarzutów stron przy jednoczesnym bezpodstawnym przyjęciu, że istnieje przesłanka materialno-prawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (por. wyrok SN z dnia 9 stycznia 1936 r., C 1839/36, Zb. Orz. 1936, poz. 315; postanowienia SN z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, opubl. OSNC Nr 1/1999 poz. 22; z dnia 15 lipca 1998 r., II CKN 838/97, opubl. baza prawna LEX Nr 50750; z dnia 3 lutego 1999 r., III CKN 151/98, opubl. baza prawna LEX Nr 519260 oraz wyroki SN z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, opubl. OSP Nr 3/2003 poz. 36; z dnia 21 października 2005 r., III CK 161/05, opubl. baza prawna LEX Nr 178635.; z dnia 12 listopada 2007 r., I PK 140/07, opubl. OSNP Nr 1-2/2009 poz. 2 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 grudnia 2007 r., I ACa 209/06, opubl. baza prawna LEX nr 516551 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 8 listopada 2012 r. sygn. I ACa 486/12). Inaczej mówiąc "nierozpoznanie istoty sprawy" oznacza uchybienie procesowe sądu pierwszej instancji polegające na całkowitym zaniechaniu wyjaśnienia istoty lub treści spornego stosunku prawnego, przez co rozumie nie wniknięcie w podstawę merytoryczną dochodzonego roszczenia, a w konsekwencji pominięcie tej

podstawy przy rozstrzygnięciu sprawy. Oceny, czy Sąd I instancji rozpoznał istotę sprawy, dokonuje się zaś na podstawie analizy żądań pozwu, stanowisk stron i przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia.

Przekładając powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że Sąd Rejonowy nie odniósł się do meritum sprawy poprzestając wyłącznie na stwierdzeniu nieważności weksla (a to wobec uznania, że podpis wystawcy weksla jest nieczytelny, przez co uniemożliwia identyfikację pozwanego jako wystawcy, co jest równoznaczne z brakiem koniecznego elementu weksla w postaci podpisu jego wystawcy) stanowiącego podstawę dochodzonego pozwem roszczenia.

Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko wyrażone w przywołanej w apelacji uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 grudnia 1993 r. (sygn. akt III CZP 146/93), że: podpis wystawcy weksla musi obejmować co najmniej nazwisko; prawo wekslowe nie wymaga dla ważności weksla, aby podpis był czytelny; podpis nieczytelny powinien jednak być złożony w formie zwykle używanej przez wystawcę. W uzasadnieniu powołanej uchwały wskazano także, że w praktyce obrotu prawnego, obok odpisów czytelnych, spotyka się, i to znacznie częściej, podpisy niezupełnie czytelne, a także podpisy nieczytelne, zaś złożenie na wekslu przez jego wystawcę podpisu w sposób niezupełnie czytelny, nie czyni weksla nieważnym, bo podpis wystawcy jakkolwiek nieczytelny, ale istnieje, a wątpliwość co do osoby wystawcy może być usunięta innymi środkami dowodowymi. Sąd Najwyższy wskazał także, że i w doktrynie przeważa stanowisko, iż mniejsza lub większa czytelność podpisu wystawcy nie wpływa na ważność weksla, gdyż przy jej ocenie chodzi jedynie o zewnętrzny wygląd dokumentu, nie zaś o to, czy osoba, którą wskazuje podpis, zaciągnęła zobowiązanie wekslowe. W zakresie ogólnych wskazań dotyczących długości lub kształtu podpisu Sąd Najwyższy wskazał, że ma on stanowić napisane nazwisko, niekoniecznie czytelnie, ale w sposób charakterystyczny dla osoby podpisanej.

W przedmiotowej sprawie, wbrew stanowisku Sądu Rejonowego, uznać należy, że załączony do pozwu weksel zawiera wszystkie wymienione w treści art. 101 w zw. z art. 102 Prawa wekslowego istotne elementy składowe weksla własnego. Popelnione przez Sąd zaniechanie doprowadziło do tego, że sprawa nie była już rozważana pod kątem materialno – prawnym. W szczególności Sąd nie zbadał istnienia, ważności i wymagalności zobowiązania wekslowego wystawcy ani też prawnej skuteczności przeniesienia weksla na stronę powodową. Zachowanie formy weksla nie przesądza bowiem o ważności zobowiązania wekslowego wystawcy, gdyż o tym decydują przesłanki materialne.

Konkludując stwierdzić należy, że brak właściwych ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego, a w konsekwencji na ich podstawie brak należytych rozważań prawnych spowodował, iż Sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy. Zachodzi bowiem konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego we wskazanym wyżej zakresie, czyli co do kwestii ważności, skuteczności i wymagalności zobowiązania wekslowego pozwanego oraz prawnej skuteczności przeniesienia weksla na stronę powodową. W takiej zaś sytuacji prowadzenie postępowania przez Sąd odwoławczy i wydanie ewentualnego orzeczenia reformatoryjnego nie jest w świetle przepisów postępowania dopuszczalne, bowiem wymagałoby to ustosunkowania się do kluczowych zagadnień mających znaczenie dla rozpoznania sprawy. Wprawdzie Sąd odwoławczy jest sądem merytorycznym, proceduje bowiem w oparciu o materiał dowodowy zgromadzony przed Sądem Rejonowym jak i może, w oparciu o normę wynikającą z art. 381 k.p.c., kontynuować postępowanie dowodowe, nie oznacza to jednak, że Sąd Rejonowy zwolniony jest od czynienia własnych ustaleń. Poza tym jasnym jest, że podstawą rozstrzygnięcia nie mogą być niekompletne dowody.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy winien przeprowadzić postępowanie dowodowe nakierowane na ustalenie istnienia bądź nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego obejmującego zobowiązanie wekslowe pozwanego, przy czym bieg sprawy będzie determinowany przez stanowisko strony pozwanej. Dopiero tak dokonane ustalenia pozwolą na wydanie w niniejszej sprawie rozstrzygnięcia.

Na marginesie dodać należy, że jeżeli wyniki postępowania skłonią Sąd Rejonowy do analizy roszczenia w kontekście unormowań zawartych w prawie wekslowym, to z uwagi na treść zarzutów strony powodowej zgłoszonych w apelacji, koniecznym jest szczególnie wnikliwa interpretacja art. 38 prawa wekslowego, stanowiącego o powinności przedstawienia weksla do zapłaty, która jednak nie została obostrzona żadnym rygorem.

Wobec powyższego, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c., wyrok podlegał uchyleniu, a sprawa została przekazana Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, w tym również rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego (art.108 §2 k.p.c.).